

3. Прокопова О.С. Вивчення рівня професійної самореалізації вчителів хімії середньої школи // Наукові записки кафедри педагогіки Харківського національного університету. – Харків, 2001. – Вип.7 (540). – С.208–213.

4. Психологическое обеспечение профессиональной деятельности / Под ред. Никифорова Г.С. – СПб.: СПбГУ, 1991. – 152 с.

5. Коломінський Н.Л. Соціально-психологічна структура міжособистісної професійної взаємодії в менеджменті освіти // Управління національною освітою в умовах становлення і розвитку української державності. – К.: МО України, АП України, ДАККО, ІЗМН, 1998. – С. 165-168.

6. Зубко М.В. Правове управління соціальними відносинами: інтереси, потреби, цінності // Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. праць. – Харків, 2005. – № 2. – Ч.1 (24). – С.71-76.

7. Снетков В.М. Методика изучения привлекательности работы как одного из показателей социально-психологического климата // Практикум по экспериментальной и прикладной психологии. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1990. – С. 159-186.

8. Маслоу А.Г. Дальние пределы человеческой психики / Пер. с англ. Татлыдаевой А.М.; науч. ред., вступ.статья и коммент. Акулиной Н.И. – Спб.: Евразия, 2002. – 430 с.

9. Малихін О.В. Теоретичні основи формування потреби в професійній самоосвіті // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Зб-к наук. праць. – Харків, 1997. – Вип.3. – С.184–191.

УДК [340+005.336.2]:37.091.113

В.І. КОБАЛЬ

кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи,

М.І. ПОПОВИЧ

магістр спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачєво, Україна

ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Важливим завданням сучасної системи освіти – є підготовка кваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця, який не лише володіє певним рівнем знань, умінь і навичок, але й може практично застосувати їх для успішного досягнення поставленої мети відповідно до вимог сучасного законодавства, яке дуже часто змінюється.

В умовах, коли функції освітніх систем розширюються, а освіта орієнтується на гуманізацію і професійно-особистісний розвиток суб'єктів педагогічного процесу, найбільш затребуваними в закладі освіти є не просто висококваліфіковані педагоги, а фахівці, здатні досліджувати освітній і виховний процеси, планувати стратегії і тактики розвитку закладу освіти та шляхи особистісно-професійного розвитку тих, хто навчається, ухвалювати самостійні правильні і об'єктивні рішення, здійснювати корегувальну і контрольну-оцінюючу діяльність.

Сучасний керівник закладу освіти повинен володіти такими якостями особистості як готовність до безперервного розвитку, креативність, здатність і готовність до взаємодії, мобільність, аналітичність, прогностичність та інші здібності.

Особливу роль у процесі навчання студентів магістратури Мукачівського державного університету за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» (спеціалізація: управління закладами освіти) відіграє всебічна управлінсько-педагогічна

підготовка, що передбачає оволодіння обсягом знань з управління, економіки, психології, юриспруденції, педагогіки. Тому, актуальним є питання формування професійної компетентності у підготовці майбутнього керівника закладу освіти, здатного відповідати на сучасні запити суспільства в галузі педагогічного менеджменту. Л. Даниленко, Л. Карамушка вбачають у професійній компетентності керівника закладу загальної середньої освіти сукупність необхідних для ефективної професійної діяльності систематичних науково-філософських, суспільно-політичних, психолого-педагогічних, предметних та соціально-функціональних знань і умінь, відповідних особистісних якостей. Відповідно, авторами визначені такі компоненти професійної компетентності керівника закладу освіти:

- знання, необхідні для педагогічної спеціальності або посади;
- уміння і навички, необхідні для успішного виконання функціонально-посадових обов'язків;
- професійні, ділові та особистісно-значущі якості, що сприяють всебічній реалізації власних сил, здібностей і можливостей у процесі виконання функціонально-посадових обов'язків;
- загальна культура, необхідна для формування гуманістичного світогляду, визначення духовно-ціннісних орієнтирів, моральних і етичних принципів особистості;
- мотивація професійної діяльності [1].

Професійну компетентність керівника закладу загальної середньої освіти В. Маслов розглядає як систему теоретико-методологічних, нормативних положень, наукових знань, організаційно-методичних і технологічних умінь, необхідних особистості для виконання посадово-функціональних обов'язків, а також відповідні моральні й психологічні якості. З цих позицій дослідник кожен функцію управлінської діяльності керівника закладу загальної середньої освіти визначає певним обсягом знань та класифікує таким чином: методологічні, нормативні, загальнотеоретичні (психолого-педагогічні), організаційно-методичні, конкретно-посадові [2].

Т. Сорочан вбачає змістову сутність професіоналізму управлінської діяльності керівника закладу освіти у таких компетенціях:

- функціональна компетенція, що полягає у відтворенні традиційного для школи управлінського циклу та володінні вміннями здійснювати управлінські функції;
- соціально-педагогічна компетенція, що полягає в управлінні школою як соціальною системою;
- соціально-економічна компетенція, що полягає в управлінні школою в умовах ринкових відносин, оволодінні менеджментом і маркетингом в освіті;
- інноваційна компетенція, що полягає у спрямованості на розвиток педагогічної системи школи шляхом опанування інновацій;
- фасилітативна компетенція, що полягає у спрямуванні творчої діяльності педагогів на створення оригінальної освітньої практики [3].

Як бачимо, науковцями не звертається окрема увага на теоретичне обґрунтування та апробацію змісту і методики формування правової культури та правової компетентності майбутнього керівника закладу освіти. Проблемними залишаються також питання визначення змісту, обсягу та систематизації необхідних керівникам закладів освіти правових компетентностей, мотиваційно-ціннісних орієнтацій, а також відповідної діагностичної бази.

Правову культуру та правову компетентність керівника закладу освіти М.Шевцов та О.Шевцова розглядають як високий ступінь володіння правом у конкретній професійно-педагогічній практичній діяльності, глибокі і об'ємні знання законів і підзаконних актів, джерел права, на які він повинен спиратися реалізуючи управлінську діяльність, розуміння принципів права учасників педагогічного процесу і способів правового регулювання їхніх відносин, ставлення до права як до невід'ємної складової

професійної діяльності, здатність захищати і впроваджувати правові відносини в управлінській діяльності в суворій відповідності з правовими й розпорядчими принципами законності [4, с. 166].

З урахуванням специфіки управлінської діяльності у сфері освіти виділимо основні складові правової культури та компетентності, визначимо зміст кожного з компонентів і подано їх на рис 1.

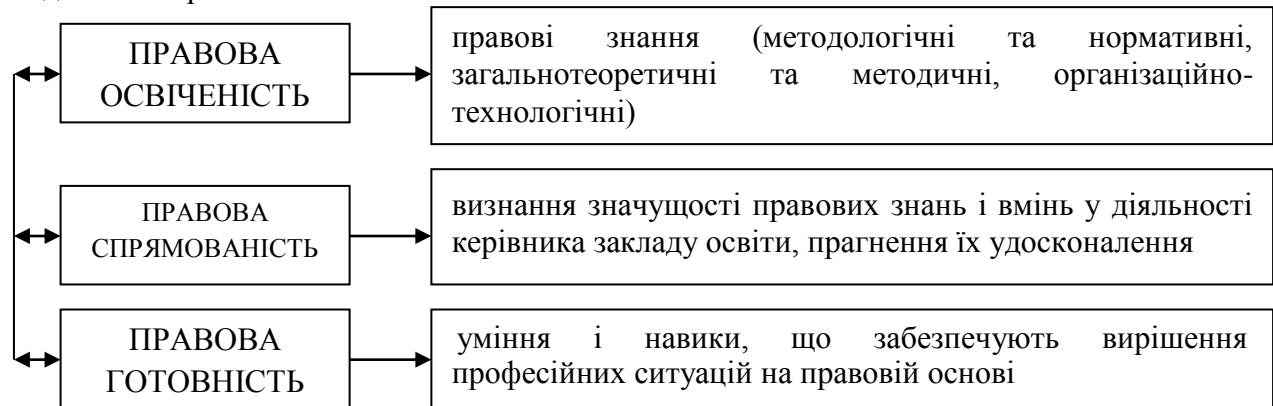

Рис. 1 Складові та зміст правової культури та компетентності керівника закладу освіти

Усі компоненти правової культури та компетентності – взаємозумовлені і взаємозалежні між собою. Вони інтегруються в єдине утворення – правову культуру та компетентність, які є важливою складовою професійної компетентності керівника закладу освіти до професійної діяльності.

З метою забезпечення формування правової компетентності майбутніх керівників закладів освіти в освітній програмі «Освітні, педагогічні науки» (спеціалізація: управління закладами освіти) Мукачівського державного університету передбачено вивчення нормативної дисципліни «Правові аспекти управління закладами освіти» (4 кредити ECTS). Навчальна дисципліна включає два модулі:

Змістовий модуль 1. Правові засади державного управління освітою в Україні;

Змістовий модуль 2. Правовий статус закладу освіти та учасників освітнього процесу.

Метою її вивчення є засвоєння знань про конституційні засади правового регулювання освітньої діяльності в Україні, систему джерел освітнього законодавства, державне регулювання системи освіти, правовідносини з приводу освіти і формування умінь використовувати нормативно-правові і нормативно-організаційні джерела в управлінській і педагогічній діяльності.

Зміст тем дисципліни розкривається шляхом використання сучасних інтерактивних форм організації освітнього процесу, методів викладання і технологією (ділові та рольові ігри, робота у мікрогрупах, дискусії, співдоповіді, «мозковий штурм», ситуаційні завдання тощо).

Крім цього формування правової компетентності майбутнього керівника закладу освіти забезпечується при вивченні навчальних дисциплін «Охорона праці в галузі та цивільний захист», «Управління трудовими ресурсами, змістом роботи та інформаційними зв'язками в системі освіти», «Організаційно-управлінська діяльність у дошкільній освіті», «Менеджмент вищої школи», «Управління методичною роботою в закладі освіти», «Управління фінансово-економічною діяльністю закладу освіти», «Соціальна та економічна безпека управлінської діяльності», «Маркетинг на ринку освітніх послуг», «Моніторинг якості освіти» тощо. Крім цього, у процесі проходження управлінської практики в закладах освіти, студенти в реальних умовах практичної діяльності перевіряють свої теоретичні знання та вдосконалюють практичні уміння і

навички щодо реалізації основних функцій управлінської діяльності з дотриманням чинного законодавства.

Таким чином, можемо зробити висновок, що реалізація освітньо-професійної програми підготовки майбутніх керівників (менеджерів) системи освіти та змісту навчальних дисциплін сприятимуть розвитку високого рівня правової культури керівників закладів освіти.

Список використаних джерел:

1. *Освітній менеджмент: навч. посіб. / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К. : Шкільний світ, 2003. – 400 с.*
2. *Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посіб. / В. І. Маслов. – Тернопіль : Астон, 2007. – 150 с.*
3. *Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика : монографія / Т.М. Сорочан. – Луганськ : Знання, 2005. – 384 с.*
4. *Шевцов М.Г., Шевцова О.М. Формування правової культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в процесі підвищення кваліфікації та самоосвіти за 20 років незалежності України / М.Г.Шевцов, О.М.Шевцова // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2011. – Вип. 8. – С. 164-170.*

УДК 378 + 54 (07)

А.Г. ЛИЗАНЕЦЬ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

**ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Пріоритетним завданням вітчизняних освітніх закладів у сучасних умовах є сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу. Його вирішення вимагає суттєвої модернізації освітньої системи шляхом впровадження інноваційних форм, підходів та методів навчання.

Розвиток інформаційних технологій та засобів зв'язку прискорює розвиток дистанційного навчання, пропонуючи більш продуктивні шляхи обміну інформацією між суб'єктами надання та користувачами освітніх послуг. Популярність саме такого способу організації освітнього процесу пов'язана як з об'єктивними чинниками (світовими глобалізаційними процесами, інформатизацією економіки, вимогами законодавства у сфері освіти, потребами окремих галузей і видів діяльності), так і з прагненням до економії часу та ресурсів. Крім того дистанційне навчання дає можливість отримувати освіту без відриву від виробництва, розширювати сферу знань і компетенцій, мати доступ до необхідних джерел інформації online, не виходячи з дому.

Дистанційне навчання є сукупністю сучасних методів і засобів, які забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання інформаційно-комунікаційних технологій від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Воно дозволяє без зайвих витрат долати територіальний фактор нерівності в доступі до якісної вищої освіти, залежність від місця проживання.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>